

United Nations
Nations UniesInternational Criminal Tribunal
for the former Yugoslavia
Tribunal Pénal International
pour l'ex-Yougoslavie

“FOČA” (IT-96-23 i 23/1)

KUNARAC, KOVAČ i VUKOVIĆ

DRAGOLJUB KUNARAC

Osuđen za mučenje, silovanje i porobljavanje

U relevantnom periodu, komandant izviđačke jedinice Vojske bosanskih Srba (VRS) koja je bila dio lokalne Fočanske taktičke grupe

- Osuđen na **28 godina zatvora**

Krivična djela za koja je osuđen (primjeri):

Mučenje i silovanje (zločini protiv čovječnosti i kršenja zakona i običaja ratovanja)

- Dragoljub Kunarac je silovao tri žrtve u svom štabu u ulici Osmana Đikića br. 16 u Foči.
- Pomagao je i podržavao grupno silovanje četiri žrtve koje su počinili njegovi vojnici.
- Zajedno s dva druga vojnika sredinom jula 1992. prijetio je žrtvi da će ubiti nju i njenog sina.

Porobljavanje (zločini protiv čovječnosti)

- Dragoljub Kunarac je lično počinio krivično djelo porobljavanja tako što je dvije žene potpuno lišio kontrole nad njihovim životom i prema njima postupao kao prema svojem vlasništvu.

RADOMIR KOVAČ

Osuđen za porobljavanje, silovanje i povrede ličnog dostojanstva

Jedan od zamjenika komandanta vojne policije Vojske bosanskih Srba (VRS) i vođa paravojnih snaga u gradu Foči

- Osuđen na **20 godina zatvora**

Krivična djela za koja je osuđen (primjeri):

Porobljavanje (zločini protiv čovječnosti)

- Radomir Kovač je u svom stanu dvije žrtve držao zatočene oko četiri mjeseca.
- Zatvaranjem djevojaka i korištenjem svojeg *de facto* prava vlasništva, Kovač je postupao prema četiri žrtve kao prema svojem vlasništvu.

Silovanje (zločini protiv čovječnosti i kršenja zakona i običaja ratovanja)

- Zajedno s drugim vojnicima silovao je dvije žrtve.
- Zajedno s drugim vojnicima silovao je dvije žrtve u periodu dok su držane zatočene u njegovom stanu.
- Pomogao je drugim vojnicima da siluju tri žrtve.

Povrede ličnog dostojanstva (kršenje zakona i običaja ratovanja)

- Radomir Kovač je četiri žrtve bez prestanka ponižavao.
- Tri žrtve je prisilio da plešu gole na stolu dok ih je on gledao.
- Jednu žrtvu je prodao muškarcu kojeg su zvali “Dragec” za 200 njemačkih maraka, a drugu žrtvu je predao njegovim vojnicima.
- Dvije žrtve je prodao nekim crnogorskim vojnicima, svaku za 500 njemačkih maraka.

ZORAN VUKOVIĆ		<i>Osuđen za mučenje, silovanje i porobljavanje</i>
	<p>Jedan od zamjenika komandanta vojne policije Vojske bosanskih Srba (VRS) i pripadnik paravojnih snaga u gradu Foči</p> <p>- Osuđen na 12 godina zatvora</p>	

Krivična djela za koja je osuđen (primjeri):

Mučenje i silovanje (zločini protiv čovječnosti i kršenja zakona i običaja ratovanja)

- Zoran Vuković je zajedno s jednim drugim vojnikom odveo jednu žrtvu iz sportske dvorane Partizan u Foči u jedan stan u blizini i silovao je iako je znao da ima samo 15 godina.

DRAGOLJUB KUNARAC	
Datum rođenja	15. maj 1960. u Foči, Bosna i Hercegovina
Optužnica	26. jun 1996.; prva izmijenjena optužnica: 19. august 1998.; druga izmijenjena optužnica: 3. septembar 1999.; treća izmijenjena optužnica: 1. decembar 1999.
Datum predaje	4. mart 1998.
Doveden na MKSJ	5. mart 1998.
Prvo i daljnja stupanja pred Sud	9., 10. i 13. mart 1998.: dana 9. marta 1998. izjasnio se da je kriv po tački 41 i da nije kriv po svim ostalim tačkama; dana 13. marta 1998. povukao je svoje potvrdno izjašnjenje o krivici; dana 28. augusta 1998., izjasnio se da nije kriv po svim tačkama optužnice
Presuda	22. februar 2001., osuđen na 28 godina zatvora
Presuda Žalbenog vijeća	12. jun 2002., kazna od 28 godina zatvora potvrđena
Izdržava kaznu	12. decembar 2002., prebačen u Njemačku na izdržavanje ostatka kazne; u kaznu mu je uračunato vrijeme provedeno u pritvoru od 4. marta 1998.

RADOMIR KOVAČ	
Datum rođenja	31. mart 1961. u Foči, Bosna i Hercegovina
Optužnica	26. jun 1996; druga izmijenjena optužnica: 3. septembar 1999.; treća izmijenjena optužnica: 1. decembar 1999.
Datum hapšenja	2. august 1999., od strane međunarodnih Stabilizacijskih snaga (SFOR)
Doveden na MKSJ	2. august 1999.
Prvo i daljnja stupanja pred Sud	4. august 1999., 24. septembar 1999., izjasnio se po svim tačkama optužnice da nije kriv
Presuda	22. februar 2001., osuđen na 20 godina zatvora
Presuda Žalbenog vijeća	12. jun 2002., kazna od 20 godina zatvora potvrđena
Izdržava kaznu	28. novembar 2002., prebačen u Norvešku na izdržavanje ostatka kazne; u kaznu mu je uračunato vrijeme provedeno u pritvoru od 2. augusta 1999.

ZORAN VUKOVIĆ	
Datum rođenja	6. septembar 1955. u Brusni, Foča, Bosna i Hercegovina
Optužnica	26. jun 1996.; redigovana optužnica: 16. februar 2000.
Datum hapšenja	23. decembar 1999., od strane SFOR-a
Doveden na MKSJ	24. decembar 1999.
Prvo stupanje pred Sud	29. decembar 1999., izjasnio se po svim tačkama optužnice da nije kriv
Presuda	22. februar 2001., osuđen na 12 godina zatvora
Presuda Žalbenog vijeća	12. jun 2002., kazna od 12 godina zatvora potvrđena
Izdržao kaznu	28. novembar 2002., prebačen u Norvešku na izdržavanje ostatka kazne; u kaznu mu je uračunato vrijeme koje je proveo u pritvoru od 23. decembra 1999.; 11. marta 2008. odobreno mu je prijevremeno puštanje na slobodu

STATISTIČKI PODACI

Broj sudskih dana	58
Broj svjedoka optužbe	33
Broj svjedoka odbrane	29
Broj dokaznih predmeta optužbe	132
Broj dokaznih predmeta odbrane	130

SUĐENJE	
Početak suđenja	20. mart 2000.
Završne riječi	20. - 22. novembar 2000.
Pretno vijeće II	Sudija Florence Mumba (predsjedavajući), sudija David Hunt, sudija Fausto Pocar
Optužba	Dirk Ryneveld, Hildegard Uertz-Retzlaff, Peggy Kuo, Daryl Mundis
Odbrana	Za Dragoljuba Kunarca: Slaviša Prodanović i Mara Pilipović Za Radomira Kovača: Momir Kolesar i Vladimir Rajić Za Zorana Vukovića: Goran Jovanović i Jelena Lopičić

ŽALBENI POSTUPAK	
Žalbeno vijeće	Sudija Claude Jorda (predsjedavajući), sudija Mohamed Shahabuddeen, sudija Wolfgang Schomburg, sudija Mehmet Güney, sudija Theodor Meron
Optužba	Anthony Carmona, Norul Rashid, Susan Lamb, Helen Brady
Odbrana	Za Dragoljuba Kunarca: Slaviša Prodanović i Dejan Savatić Za Radomira Kovača: Momir Kolesar i Vladimir Rajić Za Zorana Vukovića: Goran Jovanović i Jelena Lopičić
Presuda	12. jun 2002.

POVEZANI PREDMETI <i>po geografskom području</i>
JANKOVIĆ <i>i drugi</i> (IT-96-23/2) “FOČA”
KARADŽIĆ <i>i MLADIĆ</i> (IT-95-5/18) “BOSNA I HERCEGOVINA” <i>i</i> “SREBRENICA”
KRAJIŠNIK (IT-00-39 <i>i</i> 40) “BOSNA I HERCEGOVINA”
KRNOJELAC (IT-97-25) “FOČA”
MILOŠEVIĆ (IT-02-54) “KOSOVO, HRVATSKA I BOSNA”
PLAVŠIĆ (IT-00-39 <i>i</i> 40/1) “ BOSNA I HERCEGOVINA ”
TODOVIĆ <i>i</i> RAŠEVIĆ (IT-97-25/1) “FOČA”

OPTUŽNICA I OPTUŽBE

Dragoljub Kunarac, Radomir Kovač i Zoran Vuković prvobitno su optuženi u optužnici koja je potvrđena 26. juna 1996., zajedno s pet drugih optuženih (Dragan Gagović, Dragan Zelenović, Gojko Janković, Janko Janjić i Radovan Stanković).

Optužbe protiv Dragoljuba Kunarca izdvojene su iz prvobitne optužnice u izmijenjenu optužnicu koja je potvrđena 19. augusta 1998. Dana 3. septembra 1999., potvrđena je druga izmijenjena optužnica u kojoj su spojene optužbe protiv Dragoljuba Kunarca i Radomira Kovača. Dana 1. decembra 1999., podnesena je i potvrđena treća izmijenjena optužnica protiv Dragoljuba Kunarca i Radomira Kovača.

Nakon što je Dragan Gagović preminuo 30. jula 1999., optužnica protiv njega je povučena.

Preostala petorica optuženih - Dragan Zelenović, Gojko Janković, Janko Janjić, Zoran Vuković i Radovan Stanković - još su bili imenovani u «odvojenoj optužnici» koja je potvrđena 7. oktobra 1999. Tako je prvobitna optužnica od 26. juna 1996. razdvojena u treću izmijenjenu optužnicu protiv Dragoljuba Kunarca i Radomira Kovača i «odvojenu optužnicu» protiv preostale petorice optuženih. Oba predmeta su imala isti broj - IT-96-23.

Nakon što je 23. decembra 1999. u pritvor doveden Zoran Vuković, 16. februara 2000. potvrđena je redigovana optužnica (IT-96-23/1). Nakon toga, 15. februara 2000., Pretresno vijeće je donijelo Odluku o spajanju predmeta protiv Dragoljuba Kunarca, Radomira Kovača i Zorana Vukovića. Dana 16. februara 2000., Pretresno vijeće je izdvojilo je optužbe protiv Zorana Vukovića iz «odvojene optužnice» i naložilo Tužilaštvu da podnese jednu optužnicu samo protiv Zorana Vukovića (s redigovanim informacijama o ostaloj četvorici optuženih) koja je dobila broj predmeta IT-96-23/1. Trojici optuženih, Dragoljubu Kunarcu, Radomiru Kovaču i Zoranu Vukoviću suđeno je na zajedničkom suđenju. Brojevi predmeta bili su IT-96-23 i IT-96-23/1.

Dragoljub Kunarac je bio optužen na osnovu individualne krivične odgovornosti (član 7(1) Statuta Međunarodnog suda) i na osnovu krivične odgovornosti nadređenog (član 7(3)) za:

- mučenje, silovanje i porobljavanje (zločini protiv čovječnosti, član 5),
- mučenje, silovanje i povrede ličnog dostojanstva (kršenja zakona i običaja ratovanja, član 3).

Radomir Kovač je bio optužen na osnovu individualne krivične odgovornosti za:

- silovanje i povrede ličnog dostojanstva (kršenja zakona i običaja ratovanja, član 3),
- porobljavanje i silovanje (zločini protiv čovječnosti, član 5).

Zoran Vuković je bio optužen na osnovu individualne krivične odgovornosti za:

- mučenje i silovanje (kršenja zakona i običaja ratovanja, član 3 i zločini protiv čovječnosti, član 5).

SUĐENJE

Suđenje Kunarcu, Kovaču i Vukoviću počelo je 20. marta 2000. pred Pretresnim vijećem II (sudija Mumba (predsjedavajuća), sudija Hunt i sudija Pocar). Završne riječi su iznesene 20. novembra 2000. (optužba) i 21. i 22. novembra 2000. (odbrana).

POSTUPAK U SKLADU S PRAVILOM 98bis

Po završetku izvođenja dokaza optužbe, odbrana može zatražiti da se predmet odbaci ako je uvjereno da predloženi dokazi nisu dovoljni za dokazivanje optužbi. Ako pretresno vijeće smatra da optužba nije izvela dovoljne dokaze, vijeće može odbaciti predmet ili neke optužbe i donijeti oslobađajuću presudu po tim optužbama prije početka izvođenja dokaza odbrane.

U skladu s pravilom 98bis, dana 20. juna 2000., Kunarac, Kovač i Vuković podnijeli su zajednički zahtjev za oslobađajuću presudu po određenim tačkama optužnice. Dana 3. jula 2000., Pretresno vijeće je donijelo oslobađajuću presudu za Kunarca po tački 13 treće izmijenjene optužnice koja je potvrđena 1. decembra 1999., i zaključilo da Vuković ne snosi odgovornost u vezi s navodima svjedokinje FWS-48 na kojima se temelje tačke 33, 34, 35 i 36 redigovane optužnice podnesene 21. februara 2000. (Vuković je

još uvijek bio optužen po tim tačkama u vezi s druge dvije žrtve). Sve ostale tačke ostale su nepromijenjene.

PRESUDA PRETRESNOG VIJEĆA

Tri optužena učestvovala su u kampanji snaga bosanskih Srba na širem području opštine Foča, jugoistočna Bosna, od početka 1992. do približno sredine 1993. Kampanja je bila dio oružanog sukoba između srpskih i muslimanskih snaga na širem području Foče koji je postojao u vrijeme relevantno za optužnicu protiv optuženih.

Jedan od ciljeva kampanje je, između ostalog, bio etnički očistiti fočansko područje od Muslimana; u tome je kampanja bila uspješna. Očišćeno je čak i ime grada. Foča je preimenovana u Srbinje i danas se nalazi na teritoriji Republike Srpske. Danas je u Srbinju preostalo vrlo malo Muslimana.

Jedna od meta te kampanje, osim muslimanskih oružanih snaga, bili su civili Muslimani. U ovom predmetu to su osobito bile muslimanske žene.

Metoda koja je pritom primijenjena sastojala se uglavnom od progona putem terora. Na opštem nivou teror se odražavao u silovitom uništavanju muslimanskih vjerskih simbola. Sve džamije u Foči dignute su u vazduh, a njihovi ostaci srušeni sa zemljom.

Civili Muslimani, muškarci i žene, pohvatani su u selima u okolini Foče, pa čak i u selima u susjednim opštinama Kalinovik i Gacko. Muškarci su razdvojeni od žena i djece.

Muškarci su često morali trpjeti duga razdoblja zatočeništva u zatvoru KP Dom u Foči. Bilo je to zatočeništvo bez ikakvog opravdanja. Neki su muškarci teško zlostavljani prilikom hapšenja. Neki su ubijeni na licu mjesta, često pred svojom porodicom ili tako blizu da su ovi mogli sve čuti.

Žene i djeca sa područja Foče odvođeni su na sabirna mjesta kao što je Buk Bijela, naselje južno od Foče. Odatle su autobusima prebacivani u srednjoškolski centar u Foči, gdje su zatočeni. Neki su kasnije odvedeni na druga mjesta u Foči ili u okolini, kao što je sportska dvorana "Partizan", nadomak policijske stanice, ili u privatne kuće u Miljevini i Trnovači. Tamo su se susrele sa ženama i djevojkama iz drugih dviju opština.

Dokazi su pokazali da su pripadnici oružanih snaga bosanskih Srba silovanje koristili kao instrument terora. Taj im je instrument stajao na raspolaganju da ga primijene kada i protiv koga su htjeli.

Dokazi su pokazali da su srpske snage mogle uspostaviti i voditi zatočenički centar za mnoštvo muslimanskih žena, kao što je bila sportska dvorana "Partizan" nadomak zgrade opštinske policije u Foči, odakle su žene i mlade djevojke redovito odvođene na druge lokacije radi silovanja.

Dokazi su pokazali i da se vlasti koje su trebale štiti žrtve, kao što je lokalna policija nad kojom su kontrolu preuzeli Srbi, nisu obazirale na njihove patnje. Umjesto toga, vlasti su pomagale u stražarenju nad ženama te su se čak uključivale u njihovo maltretiranje kada bi im se žene obratile za pomoć protiv svojih ugnjetavača. Dokazi su pokazali da su muslimanske žene i djevojke, majke i kćeri zajedno, lišene i posljednjih ostataka ljudskog dostojanstva, da se prema ženama i djevojkama postupalo kao prema svojini, kao da su stvari na raspolaganju srpskim okupacijskim snagama - ili konkretnije, trojici optuženih.

Dana 22. februara 2001., Pretresno vijeće je izreklo presudu, osudivši optužene kako slijedi:

Dragoljub Kunarac, na osnovu individualne krivične odgovornosti (član 7(1) Statuta Međunarodnog suda) za:

- mučenje, silovanje i porobljavanje (zločini protiv čovječnosti, član 5)
- mučenje i silovanje (kršenja zakona i običaja ratovanja, član 3)

Kazna: 28 godina zatvora.

Radimir Kovač, na osnovu individualne krivične odgovornosti za:

- silovanje i povrede ličnog dostojanstva (kršenja zakona i običaja ratovanja, član 3),
- porobljavanje i silovanje (zločini protiv čovječnosti, član 5)

Kazna: 20 godina zatvora.

Zoran Vuković, na osnovu individualne krivične odgovornosti za:

- mučenje i silovanje (kršenja zakona i običaja ratovanja, član 3 i zločini protiv čovječnosti, član 5).

Kazna: 12 godina zatvora.

PRESUDA ŽALBENOG VIJEĆA

Dana 6. marta 2001., Radomir Kovač i Zoran Vuković podnijeli su najavu žalbu na presudu i kaznu Pretresnog vijeća. Dana 7. marta 2001., to je učinio i Dragoljub Kunarac.

Žalioci su iznijeli više žalbenih osnova i navodnih grešaka Pretresnog vijeća u vezi s raznim pravnim pitanjima. Žalbeno vijeće je izreklo presudu 12. juna 2002. i potvrdilo kazne koje je 22. februara 2001. izreklo Pretresno vijeće II.

Dana 28. novembra 2002., Radomir Kovač i Zoran Vuković prebačeni su u Norvešku na izdržavanje kazni. Dana 12. decembra 2002., Dragoljub Kunarac je prebačen na izdržavanje kazne u Njemačku.

Dana 11. marta 2008., Zoranu Vukoviću je odobreno prijevremeno puštanje na slobodu.